

## Grote inhaalslag, maar niet alle leerlingen getoetst

Vanwege de Covid-19 pandemie zijn alle scholen twee keer gesloten geweest, tussen half maart en half mei 2020 en tussen december 2020 en februari 2021. Na de eerste schoolsluiting bleek dat het merendeel van de leerlingen minder leergroei had dan in een normaal schooljaar.<sup>1</sup>

Nu, een jaar later, is onderzocht hoe het de leerlingen daarna is vergaan. We kijken hiervoor naar de vaardigheidsscores van leerlingen op de midden- en eindtoetsen die zij voor begrijpend lezen en rekenen-wiskunde hebben gemaakt. Onderzoek, Informatie en Statistiek (OIS) van de gemeente Amsterdam heeft dit onderzoek uitgevoerd in opdracht van de schoolbesturen verenigd in het Breed Bestuurlijk Overleg Amsterdam (BBO). Het onderzoek is mogelijk gemaakt met cofinanciering vanuit de gemeente.

Getoetste leerlingen in Amsterdam hebben de door de eerste lockdown opgelopen vertraging ingehaald, hun leergroei voor begrijpend lezen en rekenen-wiskunde is vergelijkbaar met een normaal schooljaar.

Over een fors en kwetsbaar deel van de leerlingen, 18% in totaal, kunnen we geen uitspraken doen omdat deze leerlingen geen gestandaardiseerde toets hebben gemaakt die in dit onderzoek wordt meegenomen. Het is essentieel dat scholen zelf die leerlingen wel goed in beeld hebben.

Gemiddelde leergroei rekenen-wiskunde



## Inhaalslag getoetste leerlingen

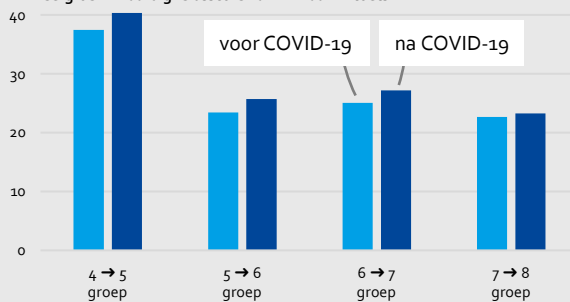
Na de eerste schoolsluiting in het voorjaar van 2020 was er bij veel leerlingen sprake van minder leergroei dan in een normaal schooljaar.

Nu zien we dat deze vertraging voor getoetste leerlingen is ingehaald in de periode erna. De inhaalslag is grofweg vergelijkbaar tussen de leerjaren en vaardigheidsniveaus van getoetste leerlingen. Let wel, van een vrij fors deel van de leerlingen weten we niet hoe de leergroei er op dit moment uitziet.

Bij begrijpend lezen zien we een leergroei vergelijkbaar met eerdere schooljaren. Bij rekenen-wiskunde zien we zelfs een lichte toename in de groei die leerlingen hebben doorgemaakt. Dit geldt echter niet voor leerlingen die de overstap maakten van groep 7 naar groep 8, de leergroei van deze leerlingen op rekenen-wiskunde is vergelijkbaar met een normaal schooljaar.

Rekenen-wiskunde

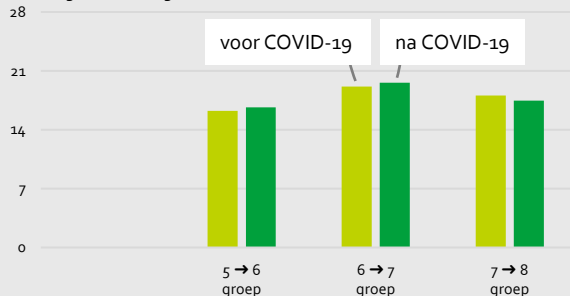
leergroei in vaardigheidsscore van M- naar M-toets



Bron: Parnassys, bewerking OIS

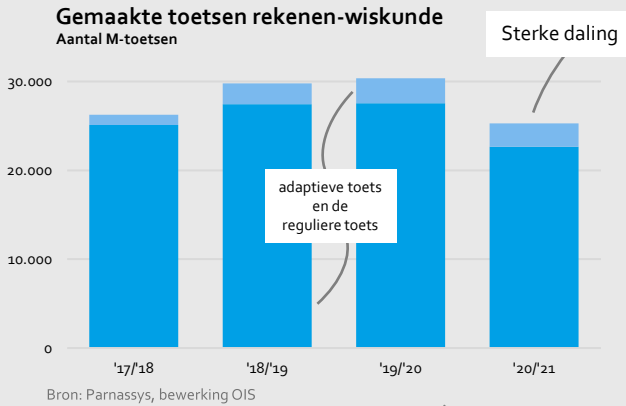
Begrijpend lezen

leergroei in vaardigheidsscore van M- naar M-toets



Bron: Parnassys, bewerking OIS

# Minder toetsen afgenomen



Voor begrijpend lezen toont deze grafiek een vergelijkbaar beeld als bij rekenen-wiskunde.

Van de leerlingen die in schooljaar 2019/'20 de middentoets hebben gemaakt, hebben ongeveer vijfduizend leerlingen deze toets in schooljaar 2020/'21 niet gemaakt. Dit betreft 18% van de leerlingen van wie we de leergroei in dit onderzoek niet in beeld hebben.

Dit geldt voor verschillende typen scholen als we kijken naar het schoolgewicht, dat het aandeel leerlingen met een risico op onderwijsachterstand aangeeft. Adaptief getoetste leerlingen zijn ook meegenomen in het onderzoek. Dit zijn leerlingen die niet de toets van hun eigen leerjaar hebben gemaakt maar bijvoorbeeld van het leerjaar ervoor.

Het valt op dat leerlingen uit groep 8 juist steeds meer worden getoetst, maar er was al eerder dan afgelopen schooljaar sprake van deze ontwikkeling.

# Vooral lagere niveaus niet getoetst

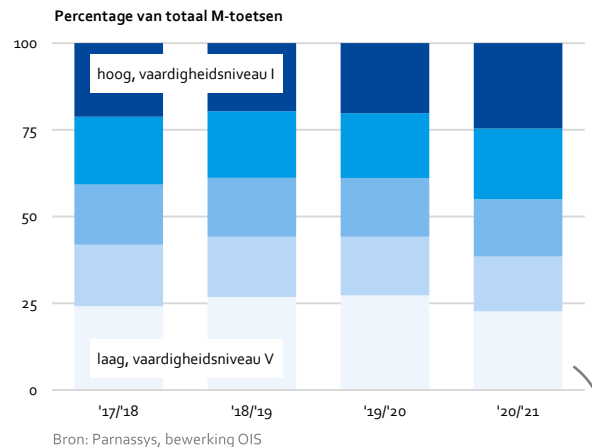
Ook in normale schooljaren kiezen veel scholen ervoor om de leerlingen uit de lagere vaardigheidsniveaus niet mee te laten doen aan de gestandaardiseerde toetsen. Echter, in schooljaar 2020/'21 hebben scholen daar vaker voor gekozen dan voorheen.

In eerdere jaren zat ongeveer 26% van alle getoetste leerlingen voor rekenen-wiskunde in het laagste vaardigheidsniveau V, terwijl dit in schooljaar 2020/'21 23% van de leerlingen betreft.

Bij begrijpend lezen zien we kleinere verschillen tussen de schooljaren, hier zijn de niet getoetste leerlingen gelijk verdeeld over de vaardigheidsniveaus.

Dit alles roept de vraag op hoe het met de leerlingen gaat die de toets niet hebben gemaakt. Hoe is de leerontwikkeling van deze leerlingen in beeld? En waarom kiezen scholen ervoor deze leerlingen niet mee te laten doen met de gestandaardiseerde toetsen?

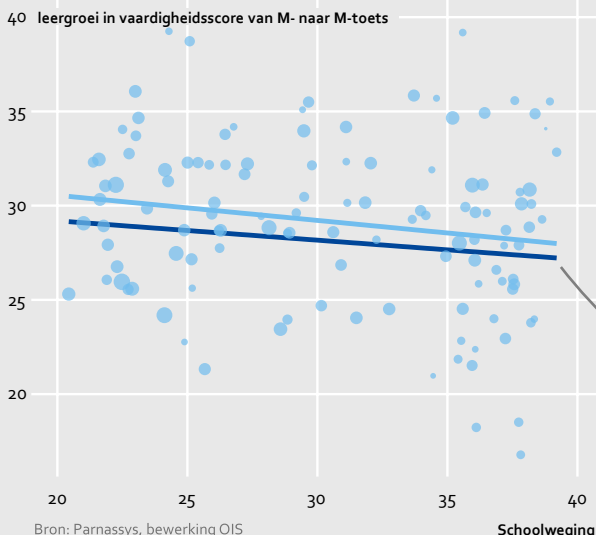
## Verdeling over de vijf vaardigheidsniveaus bij rekenen-wiskunde



minder leerlingen van het laagste vaardigheidsniveau getoetst

# Grote verschillen tussen scholen

## Leergroei rekenen-wiskunde per school



Er bestaan grote verschillen tussen Amsterdamse scholen als het gaat om de gemiddelde leergroei van de leerlingen voor begrijpend lezen en rekenen-wiskunde. Scholen met een vergelijkbare populatie (wat betreft het risico op een onderwijsachterstand)<sup>2</sup> laten soms totaal onvergelijkbare resultaten zien.

Gemiddeld genomen zien we voor rekenen-wiskunde dat scholen met een lage schoolweging net wat meer leergroei laten zien dan scholen met een hoge schoolweging. Hierin zien we geen verschil voor en tijdens Covid-19. Ook als we een school vergelijken met de eigen leergroei van een jaar eerder zien we grote verschillen tussen scholen.

De **trendlijn** voor Covid-19 en de **trendlijn** tijdens Covid-19.

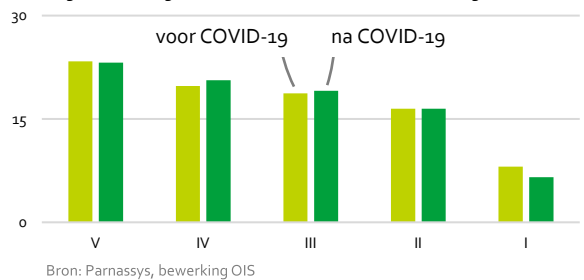
In deze grafiek zie je per school een ● bolletje. Deze staat horizontaal gerangschikt naar schoolweging voor leerlingen met een risico op onderwijsachterstand. De verticale positie geeft aan hoeveel de leergroei was ten opzichte van de vorige M-toets.

# Geen verschillen in leergroei tussen de vaardigheidsniveaus

We zien door Covid-19 geen grote verschillen tussen getoetste leerlingen met verschillende vaardigheidsniveaus. Van de leerlingen die de toets gemaakt hebben, waarbij we dus in het Covid-19 jaar een relatief groot gedeelte van de leerlingen uit het laagste vaardigheidsniveau V missen, zien we dezelfde trend als voor Covid-19 zichtbaar was: kinderen in de lage vaardigheidsniveaus laten meer leergroei zien dan de leerlingen in de hoge vaardigheidsniveaus. Dit komt door een plafondeffect: kinderen uit hogere vaardigheidsniveaus scores hoger en hebben hierdoor minder ruimte om te kunnen groeien dan kinderen uit lagere vaardigheidsniveaus.

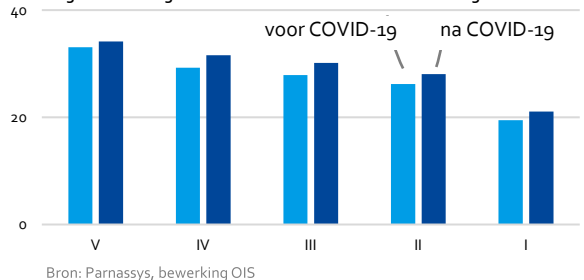
## Begrijpend lezen

leergroei in vaardigheidsscore van M- naar M-toets naar vaardigheidsniveau



## Rekenen-wiskunde

leergroei in vaardigheidsscore van M- naar M-toets naar vaardigheidsniveau



## Data en methoden

Om de leergroei van Amsterdamse basisschoolleerlingen tijdens Covid-19 in kaart te brengen is gekeken naar de vakken begrijpend lezen en rekenen-wiskunde. Hiervoor zijn hun toetsresultaten op de midden-en eindtoetsen van Cito (de LOVS 3.0 toetsen) gebruikt, ook de adaptief getoetste leerlingen zijn meegenomen.

De analyses zijn gebaseerd op de gegevens van 167 Amsterdamse basisscholen. De leergroei tijdens Covid-19 in schooljaar 2019/'20 en 2020/'21 is afgezet tegen de gemiddelde leergroei van schooljaar 2017/'18 en 2018/'19.

In deze factsheet laten we de gemiddelde leergroei van getoetste leerlingen in Amsterdam zien en de gemiddelde leergroei per school. Mogelijk bestaan er ook verschillen tussen groepen leerlingen binnen scholen, bijvoorbeeld op basis van hun sociaaleconomische status. Deze gegevens waren echter niet beschikbaar voor dit onderzoek en kunnen daarom niet worden getoond. Ook is de socialemotionele ontwikkeling van leerlingen tijdens Covid-19 niet meegenomen in dit onderzoek. Zie voor meer informatie over de data en methodes de technische bijlage.<sup>3</sup>

## Nawoord BBO

Deze monitor is één van onze vervolgstappen na de publicatie van de Staat van het Amsterdamse Primair Onderwijs. Het bevat goed nieuws, en dat is een groot compliment voor de leerkrachten, leerlingen en betrokken ouders.

Helemaal zonder zorgen zijn we tegelijkertijd nog niet. We zien nog steeds grote verschillen tussen scholen. Daarnaast is een relatief grote groep leerlingen niet getoetst met een landelijk vergelijkbare genormeerde toets. Hoe het met deze leerlingen is gegaan verdient nader onderzoek met behulp van de bestuursrapportages.

Deze resultaten zeggen natuurlijk niet alles. Leerlingen verschillen, en onderwijs is veel meer dan de in deze monitor getoetste domeinen. Maar de Amsterdamse scholen hebben laten zien veel te hebben geleerd van de eerste lockdown, en daarmee is er een goede uitgangspositie verworven voor het verder wegwerken van resterende vertragingen, en via investeringen verder versterken van de onderwijskwaliteit die onze leerlingen al krijgen.



Breed Bestuurlijk Overleg Amsterdam (BBO)

Lieke Thesingh onafhankelijk voorzitter BBO  
Arnold Jonk bestuurlijk portefeuillehouder  
Gernanda Schutte projectleider

## Meer informatie...

### Voetnoten

- 1 De staat van het Amsterdamse primair onderwijs  
<https://data.amsterdam.nl/artikelen/artikel/staat-van-het-amsterdamse-primair-onderwijs/2a7c414d-985c-4a84-8d89-daaeeba0cc173>
- 2 Schoolweging 2017-2019  
<https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2020/3/schoolweging-2017-2019>
- 3 Technische bijlage bij leergroei Amsterdamse basisschoolleerlingen tijdens Covid-19  
<https://data.amsterdam.nl/publicaties/publicatie/technische-bijlage-bij-leergroei-amsterdamse-basisschoolleerlingen-tijdens-covid-19/4264b6cb-3ae3-4b8a-8292-d0b44f5e6a1d/>

### Auteurs

Tobias Brils t.brils@amsterdam.nl  
Lotje Cohen lotje.cohen@amsterdam.nl  
Joris Klingen j.klingen@amsterdam.nl  
Frederique van Spijker f.van.spijker@amsterdam.nl  
Merel van der Wouden m.van.der.wouden@amsterdam.nl

## Colofon

Oprachtgever  
Breed Bestuurlijk Overleg  
Amsterdam (BBO)  
bboomsterdam.nl

Bijlmerdreef 1289-2  
1103 TV, Amsterdam

Onderzoek, Informatie en Statistiek  
data.amsterdam.nl

Wesperstraat 113  
1018 VN Amsterdam  
Postbus 658  
1000 AR Amsterdam  
T 020 251 0333